

Avui, Sant Hilari

13 de gener del 2026

5a edició. Especial Any Ximeno

Generalitat
de Catalunya

Diputació de Girona

Anu
Ximeno
1864-1926

Ajuntament
de Sant Hilari Sacalm

Pintura de Maria José Escuder. Premi Moragas 2025
(votació popular del 28è Concurs de Pintura Ràpida)

ÍNDEX

2026. Any Ximeno	03
La tercera generació al capdavant de l'empresa Moragas	06
Passant revista al 2025	08
150 anys. Anton Busquets i Punset	10
Ca l'Enric	11
217a Policia local de Catalunya	12
El bombardeig de Sant Hilari: nova documentació	13
Sant Hilari en postals d'en Ximeno	14
La família s'implica de ple en l'Any Ximeno	15

Avui, Sant Hilari

Nou any, nous reptes i noves oportunitats en aquest acabat d'estrenar 2026 en què celebrarem, entre altres coses, l'Any Ximeno. Fa 100 anys que va morir Josep Ximeno i Planas (1864-1926) i, per això, la 5a edició d'aquesta publicació hivernal va dedicada a ell.

Enguany també farà 150 anys del naixement d'Anton Busquets i Punset. Va néixer el 20 d'octubre del 1876 al carrer Vic, on ara hi ha la pastisseria de Ca l'Enric. Si en la revista de l'any passat explicàvem l'amistat que Busquets i Punset tenia amb Jacint Verdaguer, en aquesta incloem un article sobre Ca l'Enric, casa natal de Busquets i Punset, i anunciem que a partir d'aquest

2026 i, coincidint amb la 50a edició, el Concurs Literari de Narració Curta de Sant Hilari durà el seu nom.

Un merescut homenatge per Ximeno i Busquets i Punset. Dos personatges il·lustres que van difondre cultura, patrimoni local i estima pel nostre poble i que han deixat un llegat que perdura en els nostres dies i que cal continuar preservant.

Bona diada de Sant Hilari i bons desitjos per a tots vosaltres, hilariencs i hilarienques!

Ajuntament de Sant Hilari, 13 de gener del 2026

EDICIÓ I DISSENY:
Regidoria de Comunicació
de l'Ajuntament de Sant Hilari Sacalm

PORTADA
Fira Guillerries 2025
Foto de Dolores Garófano

CONTRAPORTADA:
Concurs de Pintura Ràpida del
Divendres Sant 2025. L'artista Maria
José Escuder dibuixa la pintura que
veieu a dalt en aquesta pàgina
Foto: Ajuntament de Sant Hilari

DIPÒSIT LEGAL: GI 1695-2024

Postal de Josep Ximeno i Planas (Arxiu Municipal de Sant Hilari Sacalm)

Josep Ximeno amb la seva neta Carmen (Foto cedida per la família Ximeno)

La Modernista (Arxiu Municipal de Sant Hilari Sacalm)

Fa 100 anys de la mort de Josep Ximeno i Planas

2026. Any Ximeno

El 31 de desembre del 1926 va morir Josep Ximeno i Planas, una figura clau per entendre la vida cultural i social de principis del segle XX al nostre municipi. L'Ajuntament de Sant Hilari vol retre-li homenatge amb l'Any Ximeno.

Ximeno va néixer a Barcelona el 9 de setembre del 1864 i va ser un periodista, publicista i autor teatral que el 1892 va fundar el setmanari *Lo Teatre Regional*, una publicació dedicada a ressenyar l'activitat teatral de Catalunya. El 25 de juliol de 1897 va abandonar Barcelona, desterrat després de ser condemnat per injúries, ignorant llavors que no hi tornaria mai més. El seu destí final no seria Sant Celoni, com havia previst, sinó el nostre poble.

A Sant Hilari va ser propietari de La Modernista, una botiga de records, joguines i postals que també era coneguda com a Can Ximeno. Editava fotos del poble i dels seus voltants per convertir-les en postals, un negoci molt rendible gràcies a la nombrosa i benestant colònia estiuenca. Són postals que avui ens permeten conèixer l'aspecte del poble d'aquell temps i que llavors compartien mercat amb les d'altres editors locals, fet que posa de manifest la importància econòmica que va tenir l'estiueig per a la nostra vila. Ximeno va ser el fundador i director de *L'Estiuada*, un setmanari, de caràcter nacionalista, publicat al nostre

poble i dedicat als estiuejants amb 82 números impresos durant els estius d'entre el 1908 i el 1914. El 1922 va fundar un altre setmanari literari estiuenca, *Lliroia*, que es va publicar durant dos estius. Feia servir per títol el nom hilarienc de la flor de la ginesta, un mot que també va emprar Jacint Verdaguer i amb què Busquets i Punset havia titulat el seu primer llibre.

Per celebrar l'Any Ximeno hi haurà tota una programació d'activitats que s'anirà ampliant

GENER

Presentació pública de l'Any Ximeno a la Sala Noble (13 de gener del 2026 a 2/4 de 7 de la tarda)

FEBRER

Exposició "Ximeno de prop" a Can Rovira del 13 de febrer a l'1 de març

MARÇ

Inauguració de l'exposició de postals Ximeno amb la Fundació Sútia d'Art el 20 de març

ABRIL

Auca amb els infants de Sant Hilari

MAIG

Ruta patrimonial de l'estiueig

JUNY

Presentació i estrena del capgrós Ximeno

Postal d'en Ximeno del fons Família Gisbert de l'Arxiu Municipal de Sant Hilari

Josep Ximeno amb la senyera (Arxiu Municipal de Sant Hilari)

Desterrat per denunciar un plagi

El 1897, Josep Ximeno i Planas va ser desterrat de Barcelona després d'acusar públicament l'autor Anton Ferrer i Codina d'haver plagiat *La Suripanta*. Malgrat que Ximeno havia aportat proves sòlides del plagi, el conflicte es va convertir en un afer judicial que acabaria determinant la seva vida.

Tot va començar quan des de la revista fundada per ell, *Lo Teatre Regional*, va explicar que *La Suripanta* tenia nombroses coincidències amb la comèdia francesa *Les Vacances du Mariage* i amb la seva versió italiana. Les comparacions detallades i el to contundent dels articles van irritar Ferrer i Codina i alguns sectors de la premsa, tot i que Ximeno va rebre el suport públic de diversos escriptors i col·laboradors que denunciaven la impunitat del plagi en l'escena catalana del moment.

Arran dels atacs i la tensió creixent, Ximeno va publicar l'article «Nostra campanya», on criticava amb duresa Ferrer i Codina i els seus defensors.

L'autor acusat va presentar una querella i el 5 de novembre de 1896 es va celebrar el judici a Barcelona, molt seguit per la premsa. Tot i la defensa de l'advocat i escriptor Conrad Roure, el tribunal va centrar-se exclusivament en les expressions injurioses, evitant valorar el plagi.

La sentència va condemnar Ximeno a tres anys i mig de desterrament a més de 25 quilòmetres de Barcelona, pena que s'allargaria fins a cinc anys a causa de les costes judicials i de la multa que no podia pagar. El recurs al Tribunal Suprem no va prosperar i la condemna va ser ratificada el maig del 1897. El món teatral i cultural catalanista es va organitzar en una campanya de suport i, fins i tot, es va impulsar una subscripció popular per ajudar la família del periodista.

El 24 de juliol de 1897, Ximeno es va acomiadar públicament dels seus lectors anunciant que marxava desterrat. L'endemà va pujar al tren amb destinació a Girona, amb la intenció d'instal·lar-se a Sant Celoni. Tanmateix, el seu destí final va ser Sant Hilari Sacalm.

La Lliroia n° 10 (Arxiu Municipal de Sant Hilari)

La *Lliroia* del 17 de setembre del 1922 va ser una edició especial dels 25 anys del desterrament d'en Ximeno. Anton Busquets i Punset hi escriu el següent:

“El trencar forçudament una llança en pro de la honradesa literaria, us valgué, amich Ximeno, el premi d'un desterro, ocasionant la mort d'una revista literària «El Teatre Regional»! Allà hi feya jo les primeres armes literaries. (...) Resident a Barcelona, per mor de remeyar la meva vista delicada, ab quina ilusió y ab quin baticor anava a n'aquella escaleta del Carrer de les Cabres a depositar, en el bussó que hi havia a la seva porta, les meves intentones literaries! El record d'aquella Redacció, la primera freqüentada, perdurarà sempre en mi. Un dia, cap al tard, ens hi topàrem ab l'Ignasi Iglesias! Anavem a depositar un treball obtant al premi d'un concurs que «El Teatre Regional» havia convocat. ¡Oh, amich Ximeno! Ja podeu anomenar-la d'or aquella época. Els pocs, els intel·lectuals d'are no son com els d'allavors. Qué hi farem! Vint y cinch anys! Ja he tombat els quaranta! Conteu-me en esperit a vora vostra en aquesta data memorable de la vostra vida.”

Postal d'en Ximeno del fons Família Gisbert de l'Arxiu Municipal de Sant Hilari

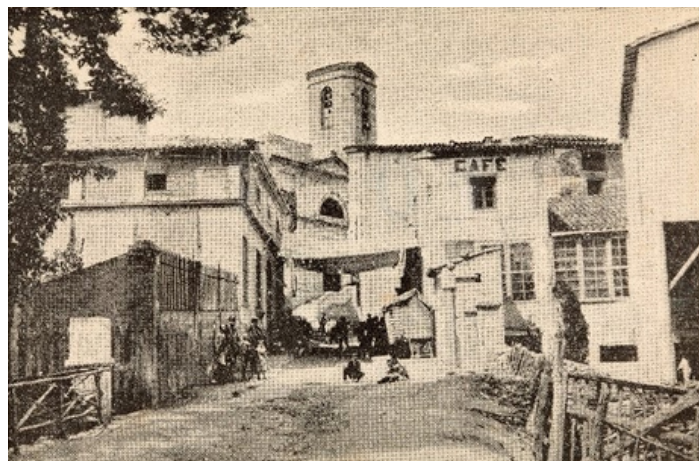
El 24 de juny del 1970 es bateja el carrer Josep Ximeno, abans c/ d'Arbúcies (Arxiu Municipal de Sant Hilari)

Per un campanar més alt

El 20 d'agost de 1922 es va inaugurar el nou campanar amb una festa multitudinària. La torre del campanar, situada sobre l'ala dreta de la façana principal de l'església, es va construir en dues fases: una el 1868 i l'altra el 1922. Amb aquesta última construcció, el campanar hilarienc es va allargar fins als 36,7 metres actuals. L'empenta de Ximeno, amb la seva capacitat a l'hora d'entusiasmar la gent, va fer possible la millora. Té tot el sentit que el carrer que s'enfila cap a l'església porti el seu nom.

A la butlleta de donatius per a l'acabament del campanar, firmada per Josep Ximeno el 1922, s'hi llegia el següent:

"De granets de sorra se forma una gran montanya. No tants s'en necessiten per a dur a terme l'obra que intentem. Acabar el campanar, quina teulada interina des de fa mitja centuria tant l'enlletgeix. ¿Vol aportar-hi el seu ajut amb el donatiu que tingui a be, ja sia en metàl·lic, ja amb un objecte destinat a produir-ne? Els d'avui i els de generacions vinents n'hi quedaran agraïts."

Carrer d'Arbúcies (actual Josep Ximeno) l'any 1900. Arxiu Municipal de Sant Hilari

Les obres es van finançar per subscripció popular i Ximeno va ser el principal impulsor fent-se dir "recaptaire públic". Amb un pressupost total de 30.000 pessetes, el dia de la inauguració se n'havien recollit 21.017. Ximeno va publicar a la *Llirioia* el nom dels hilariencs i estiuejants que van contribuir a la causa. A la seva revista hi plasmava l'eufòria pel nou campanar:

"Augmenta la concurrència de forasters, les importants reformes de Hotels i establiments particulars, s'obren noves carreteres que'ns intificaran arreu del món, se millora la urbanisació de carrers i places, i com a guaita vigilant de tanta grandesa el campanar de la Vila que anys feia esparava amb unes pobres teules, que una generació generosa acabés el seu ramatament, el tindrà proximament esplèndit i digne de l'empenta i prosperitat que per a la Vila s'acosta."

Ximeno ha significat per al nostre poble cultura, passió i solidaritat. Com a hilariencs tenim el deure de preservar el seu nom i seguir difonent la seva obra.

Postal d'en Ximeno del fons Família Gisbert de l'Arxiu Municipal de Sant Hilari

Tres Moragas a primera línia de l'empresa: la Marta, l'Elisabet i la Blanca

1a i 2a generació: Núria Recasens i Ricard, Isidre, Josep i Joan Moragas

La tercera generació al capdavant de l'empresa Moragas

Dels boscos a l'aigua. De la vida rural a la industrial. Els orígens de l'empresa Moragas (1965) es remunten a Ricard Moragas Fontanet, que feia feines de bosc amb tractor i, per necessitat, va comprar un camió per transportar troncs i fusta. En Ricard vivia a Els Clopés, una casa situada sobre la Font Vella, i l'amo d'aquesta casa era també el propietari de Font Vella. A l'estiu la feina de bosc disminuïa i en Ricard feia servir el camió per portar ampolles d'aigua a Barcelona. Quan el negoci va créixer, la família va invertir en camions més adients.

El 1988 es va fundar Ricard Moragas i Fills, S.A. i ja es van dedicar totalment al transport d'aigua. Amb els anys, van detectar noves oportunitats. Quan Font Vella va necessitar més espai d'emmagatzematge, Moragas va construir les naus de Magatzems Sant Hilari, S.L. (1996) i, més tard, van crear Aporta (2005), empresa dedicada a la gestió logística i d'expedicions a les instal·lacions de Font Vella. "Les regles de la logística moderna van canviar i l'emmagatzematge es feia al costat de la producció i no pas del client", explica la Blanca. Els tres fills d'en Ricard van agafar el seu rol. L'Isidre s'encarregava del tràfic de camions i de la gestió del magatzem; en Josep, del manteniment dels camions i les instal·lacions; i en Joan era el director general.

TORNAR ALS ORÍGENS

Les germanes Elisabet i Blanca Moragas Arjant i la seva cosina Marta Moragas Masferrer són la tercera generació al capdavant del Grup Logístic Integral Moragas.

La Blanca, biotecnòloga de formació, ho va viure així: "Tenia clar que no volia treballar a l'empresa familiar perquè era el camí fàcil i ni els estius hi vaig voler anar, però quan ens van plantejar el relleu generacional, m'hi vaig voler implicar".

L'Elisabet treballava en una empresa química: "Vaig estudiar química no per rebel·lió com la Blanca, sinó pel repte de fer una carrera de ciències. Jo sí que els estius treballava a Moragas i em feia il·lusió continuar amb el negoci familiar perquè ho hem viscut des de petites. En una empresa familiar, l'empresa és part de la família".

La Marta va estudiar fisioteràpia i s'hi va dedicar professionalment fins que li van proposar ser cap de magatzem. "El meu pare estava jubilat i es va *desjubilar* per formar-me. Ara faig la feina que feia ell". L'Elisabet explica que els costava trobar un cap de magatzem i veien clar que podia ser la Marta: "Quan era petita, el seu pare controlava els camions com carregaven i descarregaven mentre la duia amunt i avall fins que s'adormia. I ja hi havia treballat els estius."

"Feia il·lusió continuar amb el negoci familiar perquè ho hem viscut des de petites. En una empresa familiar, l'empresa és part de la família"

A l'esquerra: Un dels primers camions en una celebració de Sant Cristòfol. Conduïx el vehicle en Marcel Moragas (germà d'en Ricard) i l'acompanyen la seva dona Carmen Sureda i les seves filles Montse i Salvadora / A la dreta: Festa dels 60 anys. La Dolors Fontané fent la introducció a la visita al magatzem

"Portar una empresa ja s'aprèn. Ara necessita que algú la professionalitzi una mica més i vosaltres esteu en aquest moment de l'empresa"

UN REpte QUE ENCAREN AMB CAUTELA

Fa onze anys l'Isidre, en Josep i en Joan van reunir-les a totes tres per decidir el futur de l'empresa en el transcurs d'una dècada. Hi havia tres opcions: tancar, vendre o seguir. Les circumstàncies personals de cadascuna i, sobretot, el factor emocional de donar continuïtat al projecte familiar les va fer seguir. Podien haver delegat la gestió, però van preferir prendre partit. La Blanca va entrar a l'empresa el 2014, l'Elisabet es va incorporar el 2016 i la Marta el 2021.

La Blanca i l'Elisabet es van formar en logística i gestió empresarial i la mort d'en Joan el 2021 va precipitar el relleu: "Els primers anys vam haver de sobreviure a la patacada", expressa la Blanca. I l'Elisabet recorda unes paraules del tiet Joan: "Portar una empresa ja s'aprèn. Ara necessita que algú la professionalitzi una mica més i vosaltres esteu en aquest moment de l'empresa". Elles han implementat un nou sistema informàtic per agilitzar processos, han modernitzat la imatge corporativa, gestionen 22.000 m² de magatzem i disposen d'una flota de 20 camions.

TREBALLAR AL POBLE I PER AL POBLE

Al setembre van organitzar la festa dels seixanta anys de Moragas i vint d'Aporta. En el seu discurs de celebració van destacar el privilegi de poder treballar amb aquestes vistes i aquest entorn i l'orgull de formar part d'un negoci industrial que funciona en un poble on la indústria no té un pes tan fort com en altres indrets.

La festa va servir per reunir família, treballadors, clients i proveïdors i perquè la gent que parla habitualment per telèfon o mail es posés cara. "El tiet Joan tenia aquest do de fer sentir tothom important i la festa volia recuperar aquest esperit humà, proper i d'agraïment", diu l'Elisabet.

El compromís de Moragas amb Sant Hilari es percep en la seva col·laboració constant amb l'activitat cultural, festiva i esportiva local. Els seus camions pugen els carretons de Festa Major al Pla de les Arenes i donen sentit a la festa de Sant Cristòfol quan circulen ben engalanats. Moragas també patrocina alguns esdeveniments i dona suport a entitats del poble.

Un bon desig per Sant Hilari?

ELISABET MORAGAS

"Hem viscut fora i hem tornat. El desig que tinc pels meus fills i per les generacions futures, independentment d'on hagin nascut els seus pares, és que tinguin també aquest sentiment de pertinença al poble"

BLANCA MORAGAS

"Que sigui un poble viu i que la gent tingui oportunitats per quedar-s'hi a viure i treballar"

MARTA MORAGAS

"Que la gent jove tingui aquest orgull hilarienc. Hi treballem també des de la Comissió de Festes Jove de Sant Hilari"

UN NOU CAMPAMENT REIAL

5 DE GENER. L'arribada dels Reis d'Orient va tenir com a novetat el campament reial de la Font del Ferro, just abans de la cavalcada. Moments plens de màgia i il·lusió per als més petits i petites.

COOPERATIVA ISARDA

25 DE FEBRER. Es va fer la primera sessió d'acompanyament per la creació de la Comunitat Energètica de Sant Hilari i Cooperativa de Consum. Va ser una jornada molt participativa amb més de trenta participants. El 2025 es va solaritzar la teulada de la Cooperativa i, d'aquesta manera, la comunitat energètica pot aprofitar l'energia que es genera.

MARTÍ BOADA, PONENT DE LUXE DE LA JORNADA GUILLERIES

20 DE MARÇ. Xènia Lara Ripoll i Júlia Mercader Roura, estudiants becades per la Càtedra de l'Aigua el curs 2024-2025, van presentar els resultats dels Treballs de Recerca de batxillerat i Martí Boada va impartir una ponència sobre l'evolució dels boscos i va inaugurar la seva exposició "Forest Art".

Passant revista.....

5È ENDURO DE LES GUILLERIES

4 DE MAIG. 200 participants en el 5è Enduro de les Guilleries, que alhora era Campionat d'Espanya. Pluja, fang, salts i velocitat sobre dues rodes en un esdeveniment organitzat per Ça-Calm Exprés.

PARC DE LES BRUIXES

27 DE JUNY. Es bateja el parc de Les Bruixes el dia anterior de la celebració de l'Embruix. En la seva intervenció, Carla Vall i Duran va demanar que de tant en tant "n'hi diguem parc de les dones" perquè, tal com reivindicava el títol de la ponència, "no eren bruixes, eren dones".

PRESIDENTS DE LA GENERALITAT A SANT HILARI

4 DE JULIOL. Va visitar-nos Quim Torra, 131è president de la Generalitat de Catalunya, per parlar de la defensa de la llengua catalana en un acte organitzat per Poetes i Músics per la República. El 2025 l'Ajuntament de Sant Hilari va crear el Pla Local per la Llengua "Viure en català" per sumar esforços en preservar la llengua i contribuir a augmentar el seu ús social.

8 DE DESEMBRE. El 133è president de la Generalitat, Salvador Illa, va fer una visita institucional a l'Ajuntament de Sant Hilari acompanyat del delegat del Govern a Girona, Xavier Guitart. Salvador Illa es va voler reunir amb l'alcalde i Jordi Rotllant va aprofitar per fer dues demandes: la necessitat d'ampliar terrenys de zona escolar el més aviat possible i la creació d'un ens gestor de l'espai natural Guilleries-Savassona.

L'AIGUA PÚBLICA

JULIOL. Sant Hilari culmina el procés de municipalització de l'aigua. El 9 de juliol es va posar en funcionament l'oficina d'atenció al públic d'Aigües de Sacalm, l'empresa mixta que va començar a operar a Sant Hilari l'1 de juliol i que es va crear amb l'objectiu de garantir que l'Ajuntament de Sant Hilari tingui el control de la gestió de tot el cicle integral de l'aigua.

FESTES DE BARRI

El barri de l'Hospital va donar el tret de sortida a les festes de barri amb un sopar a la fresca, música, jocs i una decoració que simulava un passatge de terror el 13 de juny. Durant l'estiu es van celebrar també les festes del carrer Piscina, del carrer Gaudí, de la plaça Guillerries, del "barri dels Doctors", del Petrinxo, del Pla del Campaner, de la Font del Ferro, del Futbol, del Serrat i del Pla de les Arenes.

SANT HILARI JA TÉ BUS A VIC

1 DE SETEMBRE. Surt el primer bus de Sant Hilari a Vic. Aquest transport públic que connecta el nostre municipi amb la capital osonenca resol la demanda hiliarica i cobreix necessitats formatives, de treball i de serveis.

..... al 2025

MILLORES AL PAVELLÓ I AL CAMP DE FUTBOL

La remodelació que s'ha fet al pavelló és una de les grans inversions de l'any (1.543.896,63 € finançats parcialment amb una subvenció del fons Next Generation). Les obres converteixen les instal·lacions esportives en un espai més eficient i modern. S'han fet millores d'accessibilitat, eficiència energètica i funcionalitat, s'han millorat vestidors, finestres i sostre, s'ha instal·lat un ascensor i un control d'accés digitalitzat i s'hi ha construït un bar. Per altra banda, s'han col·locat dos nous vestuaris al camp de futbol, fent realitat l'opció guanyadora dels Pressupostos Participatius 2024.

53A TALLADA DE TRONCS - MEMORIAL SALVADOR GISPert

19 D'OCTUBRE. La Tallada de Troncs va tornar amb força per Fira Guillerries gràcies a l'esforç i entusiasme de participants, patrocinadors i col·laboradors. Van venir 26 concursants de Martinet, Arbúcies, Baltarga, Joanet, Taradell, Cabrera de Mar, Santa Coloma de Farners, Navàs, Cardedeu, Anglès, Santa Cecília de Voltregà, Espinelves, Fogars de Monclús i Sant Hilari. Aquella mateixa setmana es va col·locar a la plaça Guillerries la destal catalana construïda el 2009, en el marc de la 5a edició de Fira Fusta, per commemorar la 50a Tallada de Troncs.

DONAR CORDA AL COMERÇ LOCAL

Per incentivar la compra en establiments hiliarics, al desembre va començar la campanya "Aquest Nadal, dona corda al comerç local". Per cada compra superior a 10 €, els participants en la campanya podien estirar un sobre amb premis a Can Rovira i alhora participar en el sorteig final del 13 de gener. A més, des del 5 de juny els joves de 16 a 35 anys poden beneficiar-se de descomptes i regals amb la targeta Guilla Go quan compren en comerços locals.

Anton Busquets i Punset (Arxiu Municipal de Sant Hilari)

“Quan deixava la meua vila nadiua, cremaven per sos carrers, que feia a la ratlla de divuit anys que no havia petjat, els llums elèctrics. Matinada de maig, clara, serena, prometedora dels goigs més purs en plena natura. Ni ànima vivent fins al cap del fondal de la Font Vella. Allà havia refrescat i ablucionat mon rostre amb aquella aigua que no té parió. Quatre fulles de vern, altres tantes de falguera i una, ben ampla, d'eura, per record en ma carpeta de rodamón, i... amunt! Amunt fins al Pla de les Arenes. Uns rodors que no me conegueren varen donar-me conversa fins el pontarró de la Font de l'Arç. Quina conversa! Com s'hi delia el meu esperit!”

Del meu viure rural (1929) A. Busquets i Punset

A l'octubre farà 150 anys del naixement d'Anton Busquets i Punset (1876-1934). La mort prematura del seu pare, que era flequer, i els canvis familiars posteriors, el van portar a viure a Ripoll, on va començar batxillerat i on va créixer el seu interès per la cultura popular. S'escapava pels boscos i parlava amb rodors, carboners i llenyataires i això li va donar un ric bagatge lingüístic i folklòric que esdevindria la base del seu estil literari. Amb dinou anys va publicar el seu primer llibre de poesies, *Lliroia*, i en tota la seva trajectòria va escriure set novel·les, dos llibres de narració curta i cinc volums de poesia.

15 anys ANTON BUSQUETS I PUNSET

Com a articulista va col·laborar amb revistes com *L'Atlàntida*, *Juventut* o *L'Esquella de la Torratxa* i va escriure també a la *Lliroia*, el setmanari hilarienc i estiuenc fundat per Josep Ximeno.

Tot i que en aquest escrit destaquem la faceta literària d'Anton Busquets i Punset, no podem oblidar-nos de la seva tasca com a pedagog i activista. Va tenir un paper destacat en la renovació de l'ensenyament català, participant en la fundació de les Escoles Catalanes mossèn Cinto Verdaguer i treballant en escoles de Sant Vicenç dels Horts, l'Hospitalet, Amer i Roses. Després d'obtenir plaça el 1913, va escollir l'escola rural, exercint a Sant Mateu de Bages i, més endavant, a Calders on va morir el 1934.

Anton Carrera i Busquets, net de l'autor, diu en el pròleg de la reedició adaptada al català actual del llibre *El meu viure rural* (1998, Ça-Calm Exprés), que el seu avi volia estar el més a prop possible del seu poble natal. L'estiu que va morir, just se'ls acabava de concedir a ell i la seva dona d'exercir de mestres a Sant Julià de Vilatorrada, però ell ja no va poder prendre possessió de la nova plaça.

“Llegint els seus contes més recents, xops com els primers de bona saba muntanyenca, he renovat l'emoció d'aquells dies que, novici jo en l'art del qual ell era ja mestre, contemplava meravellat com es desplegava davant dels meus ulls juvenívols el ric tresor del nostre idioma amb totes les seves possibilitats d'expressió, per a mi, llavors, encara insospitades.”

Josep M. Folch i Torres en l'article «L'amic absent» (1934) amb motiu de la mort de Busquets i Punset

Conxita Torrent Arcas, Joan Torrent Moragas i Pilar Moragas Fornés

Una postal de Ximeno amb alguns familiars Torrent: les germanes Maria i Conxita Torrent Estrada (Cedida per la Conxita Torrent Arcas)

CA L'ENRIC

De la casa natal d'Anton Busquets i Punset a una pastisseria centenària

Al número 16 del carrer Vic, on avui hi ha la pastisseria centenària Torrent, coneguda com Ca l'Enric, hi ressonen històries d'altres temps. Els avis d'en Joan Torrent Moragas li havien explicat que molt abans que la seva família hi visqués, aquella havia estat la casa natal d'Anton Busquets i Punset. Diu que l'antic edifici feia pensar en gent "de peles", ja que a la planta baixa s'hi guardaven carros, al pati encara es poden veure les argolles on es lligaven els cavalls i hi havia una pallissa plena de palla. Una mostra de la vida hilarienca a principis del segle XX.

ELS INICIS D'UNA NISSAGA PASTISSERA

La història de Ca l'Enric arrenca quan els besavis d'en Joan —procedents de Bonmatí i Hostalric— van arribar a Sant Hilari. Primer van comprar la casa on avui hi ha la veterinària de l'Eriçó Blau i, més endavant, es van establir al carrer Vic. El seu besavi era sabater, però va començar a vendre pastes del Canigó i altres productes.

La família era nombrosa, amb germans que van seguir camins molt diferents. Tot apuntava que l'oncle Manel seria el primer pastisser de la família, ja que va aprendre l'ofici a Barcelona. El destí, però, li va jugar en contra i, en plena epidèmia del tifus, va encomanar-se i va contagiar també la tia Conxita. Tots dos van morir i qui no estava destinat a fer de pastisser, l'avi Joan, va agafar el relleu. Encara avui es conserven receptaris i fórmules d'en Manel datats del 1916, tot un tresor.

Seguint la tradició familiar, però gairebé per casualitat, en Joan Torrent també va acabar davant dels forns. "Em van enganxar despistat", bromeja. El pastisser recorda com era de diferent la vida quotidiana i com es consumia una de les seves postres estrella: "El xuixo era de pobres. Tot es feia corrent i de pressa i el que tenia gana es fotia un xuixo perquè era el més tirat. Quan era petit, vivíem del bosc i del turisme. Anàvem als campaments d'estiu a portar les pastes quan hi havia la secció femenina del Fronte de Juventudes." El poble s'ha transformat i també han variat els hàbits dels clients: "Abans compraven molt a primera hora i ara de dotze a una del migdia és quan venem més".

A l'esquerra, foto antiga de Ca l'Enric cedida per la família Torrent a l'Arxiu Municipal de Sant Hilari.

A la dreta, Construcció de clavegueres al carrer Vic el 1934. En un rètol a la façana de Ca l'Enric, s'hi llegeix "Neus", que eren unes galetes de merengue i ametlla. A Ca l'Aveia feien Jaumets i a Ca l'Enric, Neus (Foto del Fons Narcís Corbera de l'Arxiu Municipal de Sant Hilari)

Un bon disseny per Sant Hilari?

JOAN TORRENT

"Que una indústria potent s'instal·li a Sant Hilari"

Sant Cristòfol

Ofrena al General Josep Moragues en la diada de l'11 de setembre

217a Policia local de Catalunya

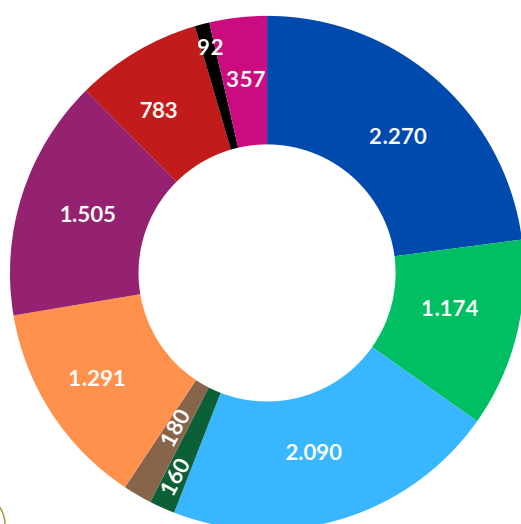
En el ple de desembre de 2025 es va aprovar la constitució definitiva de la Policia Local de Sant Hilari Sacalm. Dit d'una altra manera: el cos de vigilants fa un pas endavant i es transforma oficialment en un cos de policia. A partir d'ara, tenim la policia número 217 de Catalunya.

Això suposa una ampliació de competències i una preparació més completa per als agents, tant pel que fa a la formació com a la seguretat. Ara poden gestionar denúncies directament —una tasca que fins ara es derivava a la Generalitat de Catalunya— i intervenir en un ventall més ampli de situacions vinculades a la seguretat ciutadana.

Per a l'Ajuntament de Sant Hilari Sacalm, aquest és un pas rellevant. En els darrers anys s'ha treballat per consolidar una plantilla capaç de cobrir el màxim de torns en binomi, i amb la constitució de la Policia Local es referma el compromís de seguir reforçant la seguretat i la proximitat amb el veïnat.

A més, aquesta transformació no només és un canvi administratiu, sinó també un impuls per continuar modernitzant el servei. La nova Policia Local permetrà desenvolupar projectes de prevenció, accions comunitàries i eines tecnològiques que ajudaran a fer de Sant Hilari un municipi encara més segur, accessible i proper.

- Seguretat ciutadana (prevenció)
- Assistència a l'administració local
- Policia de proximitat
- Denúncies
- Suport a altres serveis d'emergència
- Reunions, formacions i tràmits interns
- Trànsit
- Seguretat ciutadana (reactius)
- Suport judicial
- Medi ambient

Serveis de la Guàrdia Municipal el 2025

L'any 2025, des de l'1 de gener fins al 9 de desembre, abans d'enviar aquesta publicació a impremta i abans d'esdevenir cos de policia local, la Guàrdia Municipal de Sant Hilari tenia comptabilitzats 9.902 serveis. En un any natural normalment es fan uns 9.000 serveis.

Es van realitzar 3.053 serveis de seguretat ciutadana, que es divideixen en preventius (dispositius estàtics de control, rondes amb vehicles) i reactius (quan han d'intervenir en baralles, consum de drogues, tinença de drogues o armes, etc.)

De les xifres, en destaquen també els serveis de policia de proximitat. Analitzant la dada de 2.090 actuacions, el 53% són serveis d'ajut al ciutadà (acompanyament, resolució de problemes i consultes). Consideren també serveis de policia de proximitat la presència a esdeveniments massius de caràcter cultural, festiu o esportiu, campanyes informatives d'ordenança municipal, visites a escoles i casal d'avis, les rondes a peu pel poble o la gestió d'objectes perduts.

El bombardeig de Sant Hilari: nova documentació

La regidoria de Cultura, Història i Patrimoni ha aconseguit recentment una nova documentació sobre el bombardeig que va tenir lloc al nostre municipi el 31 de gener del 1939, a les acaballes de la Guerra Civil Espanyola. És una informació que hem demanat a l'Arxiu Històric d'Aeronàutica de Roma i que corrobora algunes dades que teníem pendents de confirmar.

Els cinc avions que van bombardejar Sant Hilari eren Savoia-Marchetti S.79, un bombarder italià molt utilitzat durant la Guerra Civil, i van llançar 60 bombes de 50 quilos. Els avions van sortir a 1/4 de 2 del migdia de Valenzuela (aeroport proper a Saragossa controlat per el 111° Stormo, unitat italiana de bombardeig ràpid que donava suport als nacionals) i van arribar al nostre poble al cap d'una hora, havent passat abans per Lleida i Sabadell.

L'edifici de Can Puntí, on ara hi ha Can Barnet, on van caure bombes el 31 de gener del 1939 (Arxiu Municipal de Sant Hilari Sacalm)

D'una tripulació total de vint-i-nou persones, el comandant general era Mario Vetrella i el cap de la formació, Giuseppe Donadio. Vetrella era un experimentat pilot nascut a Nàpols l'any 1897 que malgrat el seu alt rang, havia participat activament en més d'un centenar d'operacions militars durant la Guerra Civil espanyola. Sabem que el 20 de febrer, vint dies després del bombardeig de Sant Hilari, Vetrella va patir un accident mentre intentava enlairar el seu Savoia Marchetti 81 des de Valenzuela en direcció Barcelona, per participar en la desfilada militar i exhibició de força de les tropes franquistes. A part de Vetrella, hi van perdre la vida cinc militars italians més. Això no va sortir a la llum perquè la censura només permetia que es parlés de les victòries franquistes.

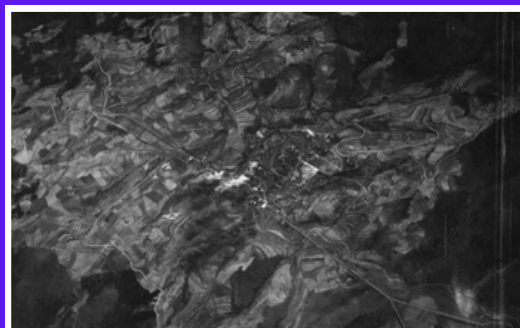
La documentació fa menció d'unes condicions meteorològiques de "nuvols baixos i pluja" i parla d'una "violentíssima reacció antiaèria". Potser per justificar el bombardeig o potser perquè en algun punt del trajecte van patir algun atac de les tropes republicanes. En tot cas, no parla de cap dany als avions.

AVIAZIONE LEGIONARIA	
111.° STORMO B. V.	
Ordini di operazione N. 521	Riferimento alle carte
Valenzuela il 31/1/1939 XVII	Scala 50.000 : fogli 333
Ore 12,30	Scala 400.000 : fogli 45
	Scala : fogli
AL COMANDO 29° Gruppo in mezzo	
" 289° Squadriglia in mezzo	
" Aviaz. Legionaria in mezzo	
" " in mezzo	
" " in mezzo	
Ordini ricevuti: BOMBARDARE I CONVENI. RAMEN. I IN SAN ILARIO DE SELGAM	
Situazione: Già nota	
Obbiettivi	S. ILARIO DE SELGAM
N.° Apparecchi	5 S. 79
Benzina Kg.	1700
Olío	Completo
Bombe da kg. 50	60
Meunzionamento lancio	Completo
Macchina fotografica	O.M.I. Panor.
In moto ore	12,40
Decollo "	13,15
In rotta "	13,15
Tiro "	14,15
Puntamento	Sistema cron. a ritorno
Quota di tiro altimetrica	5100
" dell' obbiettivo	300
" relativa	4800
Serie in secondi	4"

Primera pàgina d'una documentació que es pot consultar a l'Arxiu Municipal de Sant Hilari i que ens arriba des de l'Arxiu Històric d'Aeronàutica de Roma

Ruta del bombardeig

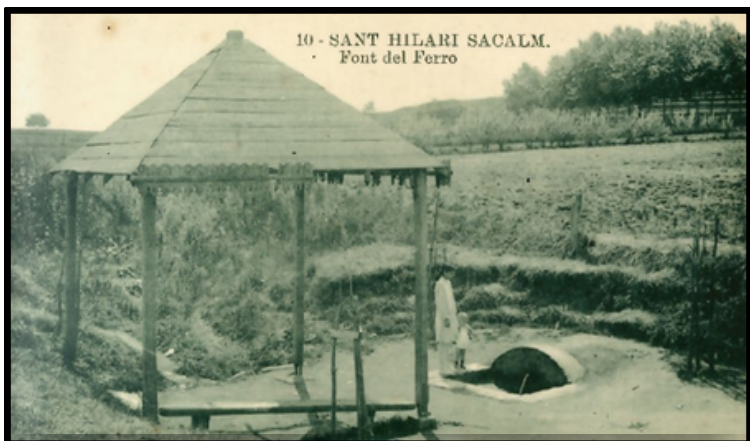
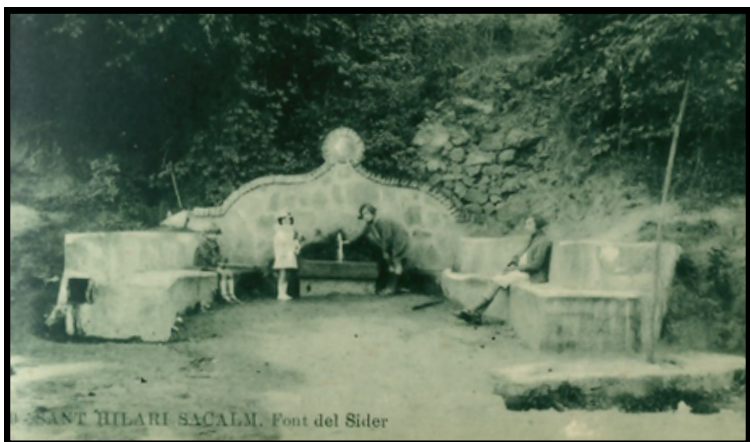
El dissabte 31 de gener del 2026 a les 11 del matí es farà una ruta guiada de l'itinerari que s'ha creat per explicar el bombardeig a Sant Hilari

Imatge inclosa en la documentació sobre el bombardeig de l'Arxiu Històric d'Aeronàutica de Roma

Sant Hilari en postals d'en Ximeno

del fons Família Gisbert

A l'esquerra, la família Ximeno.
A la dreta, el cartell que guarda la família d'una funció que es va fer al Teatre Principal de Barcelona en honor a Ximeno després del procés del "plagi de La Suripanta"

La família s'implica de ple en l'Any Ximeno

Per preparar les activitats d'aquest Any Ximeno, l'Ajuntament de Sant Hilari ha estat en contacte amb la família, que des del primer moment ha expressat que és un honor que es pugui fer realitat.

En Frederic i la Mònica Ximeno Roca, besnets d'en Josep Ximeno, remarquen que a casa seva sempre s'ha parlat de l'avi Ximeno i que així ho continuen fent amb les noves generacions de la família.

La Mònica, en Frederic i en Lluís són fills de Josep Maria Ximeno Planas, que era fill de Lluís Ximeno Graner i net de Josep Ximeno Planas. Explica la Mònica que una de les grans il·lusions del seu pare era poder celebrar un Any Ximeno i que, fins i tot, havia deixat esbossades algunes idees de què podria incloure una commemoració dedicada a ell.

La família serà present en els actes que s'organitzin i ha col·laborat cedint material, fotografies i altres documents perquè les exposicions i les activitats mostrin plenament la figura i el llegat de Josep Ximeno i Planas. Conserven cartes, un vano pintat per ell, una pipa amb el seu rostre i un diari de l'exili quan Ximeno va marxar de Barcelona.

Una anècdota que han volgut destacar és la vinculació que tenia amb Jacint Verdaguer. Diuen que quan Ximeno va ser desterrat, Verdaguer li va dedicar un missatge de suport. A partir d'aquell gest, Ximeno s'hi va posar en contacte i creuen que l'hauria visitat a Sant Hilari aprofitant la seva estada per venir a trobar-se amb el bisbe Morgades. Mossèn Cinto escrivia: "Amich Ximeno: un altre dolor, un altre prova que no hi ha justícia assi a la terra".

